

WERKVERBOND, Het, federatie van Gentse arbeidersverenigingen en gelijknamig weekblad.

In 1860 vormden verschillende Gentse arbeidersverenigingen, waaronder de wevers, de spinners en de werktuigmakers de belangrijkste waren, de federatie Het Werkverbond. Die gaf vanaf 3 juni een gelijknamig weekblad uit, onder de redactie van **Pol van Loo** die om zijn arbeidersgezindheid was ontslagen als fabrieksdirecteur en die secretaris en boekhouder van de spinners was. Hoofddthema van het blad waren specifieke arbeidersbelangen zoals het loon, misbruiken vanwege patroons, strijd tegen juridische achteruitstellingen en fiscale grieven. Het blad was voorstander van het samengaan van liberale en katholieke vooruitstrevenden in een onafhankelijke volkspartij, op een programma van politieke, sociale en economische hervormingen en van de V.B. Het keerde zich tegen de doctrinaire liberalen die de stad en het land bestuurden. Bij de parlementsverkiezingen van juni 1861 ondersteunde het de Vlaamsgezinde **Pieter de Baets**, die inderdaad werd verkozen op de lijst van katholieken en onafhankelijken.

In juli-augustus 1861 werd het blad eigendom van de werktuigmakers alléén, die de redactie toevertrouwden aan de journalist **Caspar van Boekel** van *De Beurzen-Courant*. Die gaf het blad eerder een godsdienstige tint dan de tevoren overheersende radicaal-liberale kleur. Nu werd heel sterk de binding beklemtoond met de V.B., waar de Gentse arbeidersmaatschappijen sinds 1859 bij aansloten door deelname aan meetings en optochten en anderszins. De werktuigmakers stonden daarbij eerder aan de kant van **Ferdinand A. Snellaerts** Hoofdafdeling van het **Vlaamsch Verbond**, de wevers stonden dichterbij **Julius Vuylstekes** Liberale Afdeling van het Vlaamsch Verbond.

Het blad, dat op 1500 exemplaren zou verspreid zijn, werd gestaakt op 6 april 1862, ten tijde van de massale werkloosheid in Gent toen geen katoen meer werd aangevoerd ten gevolge van de Ameri-

kaanse Secessieoorlog. Mogelijk speelde ook politieke onenigheid een rol. Het blad was een belichaming van de onafhankelijke volkspartij, waarvan Emiel Moyson de belangrijkste propagandist was onder de arbeiders. Die partij heeft slechts weinige jaren standgehouden, omdat de godsdienstig-wijserige tweespalt zwaarder ging doorwegen dan wat de aanhangers verenigde.

LITERATUUR: Avanti, *Een Terugblik. Bijdrage tot de Geschiedenis der Gentsche Arbeidersbeweging*, II, 1935; – L. Wils, 'Bijdrage tot de geschiedenis der Gentse arbeidersbeweging', in *De Gids op maatschappelijk gebied*, jg. 49 (1958), p. 335-345; – id., 'Het oudste Gentse arbeidersweekblad: Het Werkverbond 1860-1862', in *De Gids op maatschappelijk gebied*, jg. 51 (1960), p. 779-789; – G. Vanschoenbeek, *Mijnheer Emiel. Leven en werk van Emiel Moyson (1838-1868)*, 1988; – L. Wils, 'Scheuring in de arbeidersbeweging in Gent' en 'Nationale en sociale emancipatie hand in hand', in L. Wils, *Vlaanderen, België, Groot-Nederland. Mythe en Geschiedenis*, 1994, p. 90-95 en p. 173-257.

LODE WILS*